



alături de Șaguna, dintr-o altă deputațiune română la noul împărat Frantz Iosef. Între anii 1853 – 1856, după „**Războiul Crimeii**”, armatele țariste au ocupat Țările Române, dar la somația Austro-Ungariei le-au evacuat, în locul lor intrând trupele habsburgice.

Comandantul militar austriac îi solicită lui Andrei Șaguna trimiterea unui duhovnic pentru soldații de religie ortodoxă și acesta îl numește, la 1856, pe Sava. Participarea sa la revoluția din 1848 i-a adus „**Crucea de aur pentru merite**”, iar activitatea sa – funcția de asesor consistorial. Trecînd munții, Sava a vizitat majoritatea garnizoanelor austriece: la Predeal, Sinaia, Cîmpina, Ploiești, București, Giurgiu, Focșani, Bîrlad, Roman, Bacău, Piatra Neamț, Iași și Botoșani, trimițînd aproape din fiecare scrisori către tatăl, soția și cumnatul său Ioan Pinciu, în care îi informează asupra situației și le transmite impresii și descrieri despre toate cele văzute și trăite. Lectura acestor scrisori confirmă talentul literar al lui Sava Popovici-Barcianu. Cărturarul a fost însă mai puternic și mai oportun atunci decît literatul. (...)

Pentru aceste lucrări Academia Română l-a ales membru corespondent. Iată **profilul acestui neobosit luptător național atît cu condeii cît și cu arma. A fost printre pușinii preoți care au depășit „înțelepciunea molitvelnicului”, cum s-a spus, care nu și-a dorit lui nimic altceva decît putere pentru a lucra în slujba ridicării neamului său**».

În 1869, **Sava Popovici Barcianu a fost ales membru corespondent al Academiei Române**; stingerea sa din viață a fost neașteptată, la ceremonia funerară din 15/27 martie 1879 slujind 14 preoți, inclusiv mitropolitul Miron Romanul. În biserică, panegiricul a fost rostit de parohul Emilian Cioran (bunicul lui Emil Cioran), la mormânt vorbind învățătorul Iosif Goga (tatăl lui Octavian Goga). În „Telegraful Român (15 martie 1879) se nota: „**Biserica a pierdut un fruntaș al ei, nașionea un zelos luptător, literatura română un vrednic propagator, comuna pe cel mai distins membru, săracii pe un povățuitor, familia pe un iubitor părinte**”, fiind adăugată constatarea: „**s-a stins o lumină de pe cerul Ardealului!**”!

La 165 de ani de la nașterea mamei poetului, prezentăm – din aceeași lucrare - biografia Aureliei Goga (1856-1938) și informații privind tatăl ei (bunicul poetului): «**Aurelia Goga** s-a născut la 2 octombrie 1856, la Rășinari, ca fiică a preotului Ioan Bratu, cunoscutul susținător și prieten al cărturarilor români din Sibiu și Blaj, om primitiv, vesel și cult, în casa căruia intra orice carte românească apărută dincoace sau dincolo de munți și orice revistă sau ziar, în frunte cu „**Gazeta de Transilvania**” și „**Foaia pentru minte, inimă și literatură**” ale lui Barișiu de la Brașov și cu „**Telegraful român**” de la Sibiu sau „**Archivul pentru filologie și istorie**” al lui Cipariu de la Blaj. Foarte bun român, casa lui era permanent deschisă grupurilor de intelectuali și studenților teologi sau juriști din Sibiu. La ocuparea Sibiului de către trupele lui Bem în 1849, spre Rășinari fuge un grup compact de fruntași români, în frunte cu Cipariu. Popa Bratu i-a călăuzit apoi pe acești fugari ca să treacă granița din munți spre Voineasa prin Vama Cucului. Aurelia Goga a povestit apoi un episod al acestei fugi. Era prin martie și Rîul Sadului era plin de sloiuri și umflat de topirea zăpezilor. Apa trebuia neapărat trecută pentru a ajunge la loc sigur înainte de a se lumina de ziuă. Pirpiriu și extenuat, Cipariu ezita. Atunci popa Bratu, om masiv și puternic, l-a luat în brațe. La mijlocul rîului s-a oprit. **-Sfinția-ta, ce-ar fi să-ți dau drumul? Că doar locul țiparului în apă este...**

Cipariu a început să se văicărească speriat. -Părinte Bratu, să nu faci una ca asta, vai de mine! Îndoindu-se de rîs, popa Bratu i-a răspuns: **-Nu te teme, sfinția ta. Îi fi țipar, da oameni învățați ca domnia ta sînt rari. Cum am să lipsesc neamul nostru românesc de un cărturar atît de mare? Iată**

**atmosfera, în care a crescut Aurelia Bratu-Goga.** Școala primară a urmat-o în sat, apoi a fost adusă la o școală germană din Sibiu. Dar dascălul de istorie, de limbă și literatură română, ca și de limbă franceză, i-a fost propriul ei tată și casa lui încărcată cu cărți și reviste românești. A ajuns apoi învățătoare în satul natal, rămânând la catedră și după căsătoria cu învățătorul Iosif Goga – în 1880 – care va deveni preot și va lua locul tatălui ei. A slujit catedra timp de 40 de ani, fiind rechemată în timpul primului război mondial din cauza lipsei de cadre. Din 1904 a rămas văduvă și a trebuit să lupte cu multe greutateți ca să-și crească și să dea educație copiilor. Cu toate acestea n-a ezitat să-l susțină și să-l îmbărbăteze pe Octavian, fiul cel mai mare, în lupta națională pe care o începuse cu cuvântul lui de foc. **Era de o energie cum rar întâlnești la o femeie,** ne-au mărturisit vecinii și unii dintre foștii ei elevi. Dar era și un suflet de poet. Versurile publicate în tinerețe prin câteva reviste transilvănene - în special în „Familia” - dovedesc sensibilitate, trăire interioară, delicatețe și sinceritate. N-am putea spune hotărât că-l anunță pe Octavian de la maturitate, dar pe cel care debuta în 1898 la „Tribuna”, „Revista ilustrată” și „Familia” - da. Activitatea obștească a fost pilduitoare pentru copiii ei. A înființat și a condus mai bine de patru decenii „Reuniunea femeilor din Rășinari”, care n-a fost o asociație formală. Energica președintă a transformat-o într-o școală de educație românească, de inițiere în industria casnică, de puericultură, de instrucție sanitară și de lucru de mână. Ședințele ei - mulți ani săptămânale - se transformau în șezători de lucru, dar și instructive pe plan cultural, etnografic și patriotic. Reuniunea trimite o telegramă de încurajare și atașament memorandiștilor judecați în procesul de la Cluj, altele deputaților români reușiți în alegerile din 1905, sau unor ziarști condamnați. La marea expoziție etnografică organizată de „Astra” în 1905 cu ocazia inaugurării palatului ei din Sibiu, reuniunea, prin președinta ei, are o participare masivă, primind premii și o adresă de mulțumire. (...)».

Opinia lui Octavian Goga, despre familia sa, o regăsim în lucrarea „Fragmente auto-biografice”: «Părinții mei sînt intelectuali, ceea ce se chema intelectualitatea ardeleană din acele vremuri. Cultura se făcea la adăpostul bisericii, fiindcă profesiunile pe care le acorda statul erau numai pentru străini și Unguri».

(va urma)

**Marius HALMAGHI**

**Sursa online:**

**<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-viii-printre-putinii-preoti-care-au-depasit-intelepciunea-molitvelnicului-locul-tiparului-in-apa-este-parintii-mei-sint-intelectuali-156743.html>**



**În: Tribuna, 21 februarie 2021**